

Course outline

หลักสูตร การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นตรรกะ

Logical thinking: analytical and synthesis thinking skills

(หลักสูตร 2 วัน)

โดย อาจารย์ ดร.อมรศักดิ์ กิจชนานันท์

หลักการและแนวความคิด

“ขอให้สิ่งมาเถอะว่าจะให้ทำอะไร ผมจะทำให้สุดความสามารถ แต่อย่าถามคำถามหรือข้อเสนอแนะใด ๆ จากผมเลยนะ ผมคิดไม่ออกหรอก!”

“ทำไมเราใช้ทรัพยากรมากมายกับโครงการนี้ แต่ดูเหมือนว่าจะไม่บรรลุผลเท่าที่ควร Are we doing the right thing?”

“ทำไมปัญหานี้ถึงลุกลามและขยายตัวจากปัญหาเล็ก ๆ กลายเป็นปัญหาที่ใหญ่และแก้ไขได้ยาก เรามาถูกทางหรือเปล่าเนี่ย?”

“ทำไมถึงเกิดปัญหาเดิม ๆ ขึ้นแล้วขึ้นอีก ขึ้นซ้ำซาก เรากำลังแก้ไขปัญหาดตรงจุดหรือเปล่า?”

“ทีมงานของเราร่วมมือกันดี ทุกคนเป็น ‘นักทำ’ ที่ดี แต่เราต้องการ ‘นักริเริ่ม’ ด้วย เราจะทำอย่างไรดี?”

- ⊕ คำถามเหล่านี้อาจเป็นสิ่งที่ท่านกำลังพบในการทำงานประจำวันในองค์กรและการบริหาร ผู้ได้บังคับบัญชาของท่าน หลักสูตรนี้จะให้ทางออกแก่ท่านด้วยการพัฒนาทักษะทางการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างมีตรรกะ ซึ่งจะเป็พื้นฐานสู่การพัฒนาทักษะการคิดในระดับที่สูงขึ้นต่อไป
- ⊕ “**ความคิดนำมาซึ่งความสำเร็จ**” นั้นเป็นความจริงอย่างไม่ต้องสงสัย เพราะความคิดจะนำมาซึ่งการกระทำและการกระทำจะนำไปสู่ผลลัพธ์ ผลลัพธ์จะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับจุดเริ่มต้นที่สำคัญคือการคิด การคิดที่ถูกต้องย่อมนำไปสู่ความเข้าสภาพปัญหาที่ถูกต้อง และช่วยให้การแก้ไขปัญหานั้นไปอยู่ ถูกต้อง ตรงกันข้าม หากมีการคิดวิเคราะห์ปัญหาผิดพลาด ทักษะที่ใช้ไปเพื่อแก้ไขปัญหานั้นย่อมไม่เกิดผลช่วยให้ปัญหาบรรเทาได้ ซ้ำร้ายอาจยังเป็นการสร้างปัญหาที่ยุ่งยากขึ้นมาได้อีก ความสำเร็จในการทำงานจึงอยู่ที่ประสิทธิภาพของการคิดของบุคลากรในระดับต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุคลากรในระดับบริหารทุกระดับที่ต้องแปรเปลี่ยนวิสัยทัศน์และเป้าหมายขององค์กร ไปสู่กลยุทธ์และแผนปฏิบัติการที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
- ⊕ แต่ปัญหาประการสำคัญที่พบอยู่เสมอในบุคลากรขององค์กรภาครัฐและภาคธุรกิจอุตสาหกรรมต่าง ๆ ในประเทศไทย คือ ความสามารถและทักษะในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบในเชิงตรรกะเหตุผล ซึ่งการคิดในลักษณะนี้ถือได้ว่าเป็นพื้นฐานที่สำคัญของการทำงานทุกประเภทในองค์กร

เช่น การวางแผนงาน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ ตลอดจนการบริหารจัดการงานประจำวันให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ปัญหาความสามารถและทักษะในการคิดนี้ปรากฏอยู่ในทุกระดับชั้นขององค์กรตั้งแต่บุคลากรในระดับปฏิบัติงาน ผู้บริหารระดับต้น ผู้บริหารระดับกลาง หรือแม้กระทั่งเจ้าของกิจการหรือผู้บริหารระดับสูงขององค์กรที่ต้องข้องเกี่ยวกับข้อมูลจำนวนมากที่มีระดับความซับซ้อน ผู้บริหารทุกระดับจึงสมควรที่จะต้องได้รับการพัฒนาความสามารถในการคิดเชิงวิเคราะห์สังเคราะห์อย่างเป็นตรรกะเช่นกัน นอกจากนี้ ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์อย่างเป็นทางการนี้ยังเป็นพื้นฐานสำคัญของการคิดอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการทำงาน เช่น การคิดเชิงมโนทัศน์ (conceptual thinking) การคิดเชิงเปรียบเทียบ (comparative thinking) การคิดเชิงประยุกต์ (applicative thinking) และการคิดเชิงระบบ (systematic thinking) ดังนั้น พื้นฐานความสำเร็จขององค์กรนั้นจึงต้องให้ความสำคัญทั้งเรื่องการคิด (head) ร่วมกับการพัฒนาทักษะการปฏิบัติ (hand) และทัศนคติค่านิยมที่ดีต่องาน (heart)

- ⊕ องค์กรสมัยใหม่จึงกำหนดให้เรื่องของการพัฒนาทักษะการคิด (thinking skills) เป็นวาระเชิงกลยุทธ์ที่สำคัญขององค์กรในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา องค์กรสมัยใหม่ต่างให้ความสำคัญและความสำคัญต่อการพัฒนาศักยภาพทางการคิดให้กับบุคลากรในองค์กรของตนนอกจากนี้ ทักษะการคิดต่างๆ ของบุคลากรยังเป็นรากฐานของการพัฒนาองค์กรในระยะยาวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการความรู้ในองค์กร (knowledge management) ซึ่งจะพัฒนาไปสู่การสร้างองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) และการสร้างองค์กรแห่งการริเริ่มสร้างสรรค์ (innovative organization) อีกด้วย การปลูกฝังความสามารถในการคิดให้กับบุคลากรจึงควรเป็นแผนงานริเริ่มในลำดับแรก ๆ ที่องค์กรควรพิจารณา
- ⊕ หลักสูตรนี้ ต้องการบ่มเพาะพื้นฐานการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงตรรกะให้กับบุคลากรขององค์กร เพื่อให้เข้าใจหลักการ เทคนิค และเครื่องมือช่วยในการคิดอย่างมีประสิทธิภาพ สอนแนะฝึกฝนบุคลากรให้มีทักษะในการคิดและสามารถถ่ายทอดเทคนิคไปประยุกต์ปรับใช้ในการปฏิบัติงานของตนเองและ ผู้ได้บังคับบัญชาต่อไป

จุดมุ่งหมายของหลักสูตร

ผู้ที่รับการอบรมจากหลักสูตรนี้จะได้รับการพัฒนาในเรื่องของ:

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการคิดของมนุษย์ ซึ่งส่งอิทธิพลต่อการกำหนดรูปแบบพฤติกรรมและผลการกระทำของบุคลากร
2. เรียนรู้หลักการพื้นฐานการคิดวิเคราะห์เชิงตรรกะ โครงสร้างและองค์ประกอบพื้นฐานของการคิดแบบตรรกะ เทคนิคและเครื่องมือที่ช่วยในการคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ ซึ่งช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและสัมฤทธิ์ผลของกระบวนการคิดแบบตรรกะ
3. ทักษะการคิดวิเคราะห์และแบบตรรกะซึ่งผู้เข้ารับการอบรมสามารถนำไปประยุกต์และถ่ายทอดให้กับผู้ได้บังคับบัญชาต่อไป

4. การประยุกต์การวิเคราะห์และสังเคราะห์เชิงตรรกะเพื่อเพิ่มผลิตภาพในการปฏิบัติงาน เช่น การวิเคราะห์ข้อมูล การจัดทำรายงาน การนำเสนองาน การแก้ปัญหา การตัดสินใจ การวางแผน ฯลฯ ที่สามารถวัดประเมินผลเชื่อมโยงกับผลการปฏิบัติงานของบุคลากรและผลลัพธ์ทางธุรกิจขององค์กรได้

เนื้อหาของหลักสูตร

วันที่ 1

09.00 – 12.00 น.

1. ธรรมชาติและแบบแผนการคิดของมนุษย์

- เข้าใจการทำงานของสมอง
- เข้าใจกระบวนการคิดและพฤติกรรม
- หลักการพื้นฐานของการคิดเชิงตรรกะ
- ทักษะการคิดที่สำคัญของหัวหน้างานและนักบริหาร
- กระบวนการคิดเชิงตรรกะ

2. การคิดวิเคราะห์

- ความหมายของการคิดวิเคราะห์
- ประโยชน์และความสำคัญของการคิดวิเคราะห์
- เมื่อใดที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์
- หลักการคิดวิเคราะห์

3. Workshop

- แบบทดสอบทักษะการคิด (self-assessment of personal thinking skills)

13.00 – 16.00 น.

4. การคิดวิเคราะห์ (ต่อ)

- เทคนิคที่ใช้ในการคิดวิเคราะห์
- เครื่องมือที่ช่วยในการคิดวิเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพ แม่นยำ
- การเชื่อมโยงเชิงตรรกะในการคิดวิเคราะห์
- การตรวจสอบตรรกะในการคิดวิเคราะห์

5. Workshop

- แบ่งกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษา

หมายเหตุ: ในวันที่ 1 นี้ ผู้สอนจะกำหนดให้แต่ละกลุ่มจัดเตรียมปัญหาหรือแผนงานโครงการที่ดำเนินการจริงมาเป็นกรณีศึกษา สำหรับการอบรมในวันที่ 2

วันที่ 2

09.00 – 12.00 น.

6. การคิดเชิงสังเคราะห์

- ความหมายของการคิดเชิงสังเคราะห์
- ลักษณะของการคิดเชิงสังเคราะห์
- การคิดเชิงสังเคราะห์ vs การคิดวิเคราะห์
- ประโยชน์และความสำคัญของการคิดเชิงสังเคราะห์
- เมื่อใดที่ต้องใช้การคิดวิเคราะห์

7. Workshop

- แบ่งกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาปัญหาจริงขององค์กรตามที่แต่ละกลุ่มได้เตรียมมา

13.00 – 16.00 น.

8. การคิดเชิงสังเคราะห์ (ต่อ)

- วิธีการคิดเชิงสังเคราะห์
- เทคนิค morphological synthesis ในการสังเคราะห์ให้มีประสิทธิภาพ แม่นยำ
- การคิดเชิงสังเคราะห์เพื่อสร้าง “สิ่งใหม่”
- การคิดเชิงสังเคราะห์เพื่อสร้าง “แนวคิดใหม่”

9. การประยุกต์ใช้การคิดวิเคราะห์และสังเคราะห์ในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ

- การวิเคราะห์ปัญหา
- การสังเคราะห์แนวทางแก้ไข
- กระบวนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหาแบบตรรกะ
- เครื่องมือการคิดเพื่อการแก้ปัญหาและตัดสินใจ

10. Workshop

- แบ่งกลุ่มวิเคราะห์กรณีศึกษาปัญหาจริงขององค์กรตามที่แต่ละกลุ่มได้เตรียมมา

กลุ่มเป้าหมายของหลักสูตร

1. ผู้บริหารระดับกลางในสายงานต่าง ๆ ขององค์กร
2. ผู้จัดการและหัวหน้างาน

แนวทางในการดำเนินการฝึกอบรม

1. การฝึกอบรมใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบผู้ใหญ่ (Adult Learning) โดยเน้นให้ผู้เรียนได้คิดแลกเปลี่ยนประสบการณ์ แสดงความคิดเห็น เพื่อให้เกิดความเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริง และสามารถนำไปใช้ได้ทันที

- การสร้างและกระตุ้นการสื่อสาร 2 ทาง เช่น
 - การแนะนำตัวเอง จุดประสงค์และความคาดหวังจากการอบรม
 - คำสำคัญต่าง ๆ (Key Words)
 - การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดของผู้เข้าอบรม
- การประเมินผลตนเองหลังการอบรม
 - ผ่านการนำเสนอผลงานกิจกรรมกลุ่ม (Workshop)
 - ผ่านการนำไปถ่ายทอดต่อ
- Workshop ประเด็นสำคัญที่สามารถฝึกทักษะได้
 - กระตุ้นให้ฝึกคิดและนำเสนอ
 - นำเทคนิค เครื่องมือไปทดลองใช้
 - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในกลุ่มระดมสมอง
- Assignment เพื่อนำไปฝึกฝนเพิ่มเติม
 - หัวข้อหรือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับภารกิจงานของตนเอง

2. รูปแบบของการฝึกอบรมมีทั้งการบรรยาย การระดมสมอง (brainstorming) กลุ่มปฏิบัติการ (workshop) กรณีศึกษา (case study) และการนำเสนอผลงาน (presentation) ทำให้การเรียนรู้เกิดความสนุกสนาน และสามารถเข้าใจด้วยตัวเองอย่างแท้จริง

3. วิทยากรทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ผ่านกระบวนการสอนแบบกลุ่มหรือ Group Coaching เพื่อให้ผู้เรียนรู้สามารถพัฒนาประยุกต์เทคนิคและเครื่องมือได้อย่างเหมาะสมกับจริตของตนเอง และนำไปสู่การใช้ปฏิบัติงานจนเกิดความชำนาญ

เน้นการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เข้ารับการอบรมเข้าใจหลักการและได้พัฒนาทักษะการคิด โดยวิธีการอบรมประกอบด้วย การบรรยายเนื้อหาทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง กิจกรรมกลุ่ม กรณีศึกษา และการฝึกปฏิบัติเพื่อการถ่ายทอดองค์ความรู้สามารถนำไปสู่ประโยชน์ต่อองค์กรและสอดคล้องกับบริบททางธุรกิจของแต่ละองค์กร กรณีศึกษาและการฝึกฝนเทคนิคการคิดจะได้รับการออกแบบให้เหมาะสมในรูปแบบการคิดที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานทางธุรกิจของแต่ละองค์กร (Customized) โดยดำเนินการจัดอบรมภายในองค์กร (In House Training) ในวันและเวลาที่องค์กรสะดวกและบุคลากรมีความพร้อมในการเข้าอบรมอย่างพร้อมเพรียง